

millorar la formació necessària per poder treballar amb garanties d'èxit en la integració social, cultural i lingüística de les persones immigrades.

c) No es podrà garantir la igualtat en l'ac-

cés a l'exercici dels drets i deures democràtics de les persones immigrades sense que es pugui garantir un accés igualitari al coneixement, inclòs el coneixement de la llengua del país d'acollida.

Tarragona: treballar perquè la immigració accedeixi a la llengua catalana

Autors

Serveis Territorials de Cultura
a Tarragona

Introducció

La Direcció General de Política Lingüística té la preocupació de formar els professionals que han d'assumir el repte d'ensenyar la llengua catalana als col·lectius de nova immigració. Per aquest motiu va organitzar l'any 2001 sengles cursos de formació per a professors d'aquests col·lectius a Girona (el segon) i a Lleida i Tarragona (el primer).

L'objectiu d'organitzar aquest curs a Tarragona, per tant, era donar una formació bàsica al professorat: des de les qüestions més generals (Llei d'estrangeria, per exemple) fins a d'altres de més concretes, com ara donar a conèixer la situació del context més immediat. I, evidentment, tractar qüestions relacionades directament amb l'ensenyament de la llengua. Els objectius del curs eren els següents:

1. Contextualitzar el tema de la nova immigració des del punt de vista de la situació que viuen els alumnes potencials pertanyents a col·lectius de nova immigració i també des del punt de vista de les seves especificitats, especialment les del col·lectiu magribí perquè és el que arriba en més gran nombre a les nostres comarques. D'aquí que es dediqués una sessió a la Llei d'estrangeria i una d'específica al col·lectiu magribí (les dues primeres).

2. Conèixer la realitat més pròxima i l'organització de la feina que s'està fent amb nova immigració a fi de situar referents de treball que poden ajudar a entendre millor quina pot ser la funció del professorat de llengua catalana en aquest engranatge. (La tercera sessió era l'encarregada de cobrir aquest vessant.)

3. Donar eines metodològiques i informar sobre els materials existents per ense-

nyar llengua catalana als col·lectius de nova immigració. (Les dues últimes sessions tenien aquesta finalitat.)

Conclusions

1. S'ha d'aprofundir en el coneixement de la realitat dels immigrants

Com més profund sigui el coneixement dels col·lectius de nova immigració menys prejudicis hi haurà i més seguretat en relació amb la feina que es pot fer amb aquestes persones. A més, l'exercici del treball del professorat serà de més qualitat; perquè, al capdavant, es tracta de professionalitat i en aquest moment es fa evident que amb l'experiència adquirida fins ara no n'hi ha prou per continuar ensenyant llengua catalana sense més especificitats a aquests col·lectius: es tracta d'un repte nou i cal estar a l'alçada, i el punt de partida on cal situar-se és en l'assumpció de la idea que cal formació des de tots els punts de vista.

2. S'ha d'ensenyar català

Des de la Generalitat de Catalunya no es planteja cap dubte en relació amb quina llengua s'ha d'ensenyar les persones que arriben al país. Tot i això es constaten les dificultats amb què es troben els professionals que han d'afrontar el repte d'ensenyar llengua catalana als col·lectius de nova immigració a causa d'una manca de directrius explícites per part d'algunes institucions, per la qual cosa convé fer arribar aquesta inquietud a les instàncies superiors.

A més, els professionals també es troben amb greus dificultats per «convèncer» els mateixos immigrants i altres estaments

de la conveniència d'aprendre o ensenyar llengua catalana perquè es percep com a més útil la castellana. Es conclou que l'única manera de fer-ho percebre com una cosa natural seria que tota l'oferta fos en català, com en el cas de l'ensenyament reglat.

Hi ha moltes raons que van anar sortint al llarg del curs per defensar aquest plantejament: el castellà és una llengua que s'aprèn sola avui en aquest país (la mostra són les criatures que reben l'ensenyament en català i abans que els introdueixin el castellà a l'escola ja el saben), els fills dels immigrants són escolaritzats en català, el coneixement de la llengua catalana és l'eina més bàsica d'integració que els pot incorporar amb naturalitat a la nostra societat (i això ja s'ha comprovat amb moviments migratoris anteriors), etc. Però, a més de tot això, el que es defensa des del punt de vista de la normalització lingüística és que es tracta d'un factor essencial de cara al progrés de la nostra llengua: si no treballem perquè la nova immigració accedeixi a la llengua catalana, perdrem l'oportunitat de conquerir un àmbit d'ús essencial, encara que només sigui pel gran nombre de persones que l'arribaran a conformatar.

I és bàsic tenir aquesta convicció; d'altra manera, serà molt difícil adoptar una posició coherent en aquest procés. A més, no seria just: si la immersió lingüística va ser per a tots amb una clara voluntat de no crear guetos, no hi ha motiu per renunciar ara a aquest model de societat sense segregacions.

Per tot això es proposa de fer arribar les conclusions d'aquest curs (especialment tot el que fa referència a aquesta segona conclusió, sobre l'ensenyament de català) al màxim de destinataris que puguin fer-ne un ús efectiu. Així, a part de la publicació en aquesta revista (que pot ser molt útil per als professionals de l'ensenyament de la llengua, però que no arribarà a altres col·lectius professionals als quals també seria molt interessant que arribés), potser fóra bo de mirar de fer-ho arribar a altres llocs. Per exemple, escoles d'adults, regidories d'ajuntaments que tracten el tema de la nova immigració des d'altres punts de vista, ONG, responsables dels plans comarcals d'integració dels immigrants, etc. També es planteja la possibilitat de fer arribar aquesta informació a la premsa.

La conveniència d'aquesta difusió es basa en el fet que rebre aquestes reflexions de

part d'un col·lectiu de professionals que treballen en un aspecte de l'acolliment dels immigrants (el lingüístic) pot ser un estímul que faci plantejar a professionals d'altres camps la coherència de fer aquest acolliment en la llengua del país on es troben, donat que, a més, les criatures s'alfabetitzen en català.

Aquesta qüestió està relacionada amb una altra que convindria treballar també des del punt de vista de la formació, que és la mentalització de les persones que donen serveis des de diferents instàncies als immigrants en el sentit que els ajudarien molt si s'hi adrecessin en català perquè tenen el mateix dret a integrar-se que qualsevol altre nouvingut. Probablement seria útil impartir alguna sessió de formació que anés en aquesta línia a aquests professionals.

3. Hi ha una gran necessitat de conèixer materials

El marc que un curs com aquest ofereix a les persones que hi participen és un espai de diàleg i d'intercanvi d'experiències que pot resultar molt enriquidor per a tots. Les persones que han impartit les diferents sessions coneixen amb més profunditat determinats temes sobre els quals hem volgut aprendre. Però la mostra més clara que un dels màxims beneficis que en podem treure és l'experiència dels altres és que la sessió que va despertar més interès és la que es va dedicar a parlar de l'experiència i del treball realitzat per altres persones, especialment la part en què es van mostrar materials útils per a l'ensenyament.

D'això es desprèn que hi ha una gran necessitat de conèixer els materials que hi ha a l'abast per poder treballar, i que això pot facilitar molt la feina de persones que no tenen tanta facilitat per accedir als materials o per elaborar-ne. D'una banda, hi ha totes les obres editades, que potser s'hauria de fer el possible des de les institucions responsables perquè es difonguessin a tot arreu on s'estigui fent formació d'adults. En aquest sentit es podria mirar d'integrar els professionals que hi estiguin interessats en una llista per difondre informació de tot allò que vagi apareixent sobre ensenyament de la llengua catalana a col·lectius de nova immigració. Alhora, la informació facilitada per part de qualsevol de les persones de la llista sobre materials nous, que després es pogués difondre a la resta, completaria aquesta col·laboració.

D'altra banda, hi ha els materials inè-

dits. Pel que s'ha vist, hi ha professors que elaboren materials propis davant de la necessitat d'ensenyar sense disposar dels materials més adequats, de la mateixa manera que programen activitats específiques. Però, probablement, no tots els professors tenen els condicionants necessaris per fer-ho i segurament molts d'aquests materials els podrien aprofitar altres professors. Per això seria important unificar els esforços de professionals que ara estan dispersos: posar en comú tots aquests materials, potser establint un centre de recollida que pogués disposar de totes les propostes i, en els casos en què fos factible, deixar-los en préstec (o, simplement, donar a conèixer la idea perquè altres persones la puguin utilitzar).

4. Propostes de treball

La proposta global que es desprèn d'aquestes conclusions és que la col·laboració en tots els sentits és bàsica perquè hi ha molts problemes comuns als professionals, i l'intercanvi d'informació i experiències pot ajudar molt a avançar en aquest camí.

La primera proposta concreta seria la de difondre informació relacionada amb l'ensenyament de la llengua catalana als alumnes del curs a partir d'ara. Començaríem per les conclusions del curs i continuariem per la llista actualitzada dels webs (elaborada pel Servei Lingüístic de la CONC de Girona). També es difondria la llista dels organismes participants al curs per facilitar la comunicació entre tots ells i intercanviar possibles serveis.

La segona proposta seria organitzar una jornada de presentació de materials i intercanvi d'experiències l'any 2002, donat que no hi ha previst un segon curs fins al 2003 i que s'ha constatat que és una necessitat important dels professionals.

Finalment, els responsables del SEDEC ofereixen la possibilitat de fer visites als tallers d'adaptació escolar i aprenentatges instrumentals bàsics (TAE) per donar a conèixer com funcionen al professorat de nova immigració, ja que probablement són l'organisme que fa més anys que s'ha trobat amb l'obligació de donar sortida al problema dels nens immigrants que arriben a un nivell determinat d'ensenyament sense conèixer la llengua d'aquest ensenyament.

5. Propostes per al pròxim curs

Pel que fa als continguts, es demana que es doni més espai a la formació específica

segons els nivells d'aprenentatge i, sobretot, als recursos d'ensenyament de la llengua oral.

Pel que fa al professorat, es demana que hi hagi alguna persona immigrant, representativa d'algun col·lectiu determinat i, en general, persones que puguin parlar dels trets culturals dels diferents col·lectius amb un coneixement molt profund (si és possible, des de l'experiència personal, com va ser el cas de R. Bonàs). També es consideraria adequat comptar amb professors de l'àrea de Tarragona perquè expliquin les seves experiències, perquè d'aquí a dos anys, segurament, n'hi haurà per explicar.

